

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

Reg. data Nr. Reg. Nr.

VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS Nr.: TAP-25-895(3); TAIS NR. 25-5323(4)		„DĖL ANTROJO PASAULINIO KARO SOVIETŲ SĄJUNGOS IR KITŲ ŠALIŲ, PROPAGUOJANČIŲ TOTALITARINIUS, AUTORITARINIUS REŽIMUS IR JŲ IDEOLOGIJA, KARIŲ PALAIKŲ PERKĖLIMO IR LAIDOJIMO VIETOS PAŽENKLINIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PROJEKTO TAP-25-895(3); TAIS NR. 25-5323(4)		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Išstatymo įgyvendina- masis teisės aktas	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne Priėmimo Terminas Data iš kalendoriaus	Kultūros ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2025-08-26	Pasirenkama ☐ Svarstyti TAP ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybė s programą	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Pastaraisiais metais Kultūros ministerija sulaukė nemažai savivaldybių prašymų pritarti Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vietų iškėlimo iš miestų ir miestelių centrinių aikščių iniciatyvoms. Kadangi dauguma Antrojo pasaulinio karo karių palaidojimo vietų yra įrašytos į Kultūros vertybių registrą, taip pat joms galioja tarptautinės humanitarinės teisės normos, būtina teisiškai reglamentuoti savivaldybių ir valstybės institucijų veiksmus bei priimamus sprendimus, kad nebūtų pažeistas Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas ir 1949-08-12 Ženevos konvencijos *Papildomo protokolo dėl tarptautinių ginkluotų konfliktų aukų apsaugos (I protokolas) nuostatos, numatančios, kad palaikų perlaidojimas galimas „[...] b) kai ekshumacijos reikia dėl ypatingos visuomeninės būtinybės, įskaitant ir atvejus, kai to būtinai reikalauja medicina ir būtina atlikti tyrimus.“* Nutarimo projektu siekiama, kad, laikantis tarptautinės humanitarinės teisės normų ir Lietuvos Respublikos įstatymų, būtų apribota totalitarinių, autoritarinių režimų ir jų ideologijų sklaida.

Teikiamu Nutarimo projektu siūloma aiškiai reglamentuoti savivaldybių ir valstybės institucijų veiksmus, siekiant perlaidoti Antrojo pasaulinio karo karių palaikus, parenkant laidojimo vietas, jas paženklinant bei nustatant šių darbų finansavimo tvarką. Nutarimo projektu reglamentuojamas ne visų Antrojo pasaulinio karo karių palaidojimo vietų perkėlimas, o tik tų, kurios Draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatymo nustatyta tvarka yra pripažintos kapais ir (ar) kapinėmis, kuriais propaguojami totalitariniai, autoritariniai režimai ir jų ideologijos bei jiems netaikoma nekilnojamojo kultūros paveldo objekto ar vietos teisinė apsauga, taip kaip numatyta Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Nutarimo projektu siūloma:

1. aiškiau reglamentuoti savivaldybių ir valstybės institucijų veiksmus, priimant sprendimus dėl karių palaikų perkėlimo ir palaidojimo vietų parinkimo ir paženklavimo

(Savivaldybės atstovaujamoji institucija, gavusi LGRTC gen. direktoriaus sprendimą pašalinti viešąjį objektą – karių palaikų laidojimo vietą dėl neatitikties Draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatymo 3 str. nuostatomis, sudaro laikinąją Karių palaikų perkėlimo ir laidojimo vietos paženklavimo komisiją, į kurios sudėtį įtraukiami savivaldybės administracijos, LGRTC, Krašto apsaugos ministerijos, Užsienio reikalų ministerijos, Kultūros paveldo departamento atstovai. Komisija savivaldybės vykdomajai institucijai pateikia siūlymus dėl karių palaikų perkėlimo ir karių palaikų laidojimo vietos paženklavimo. Remdamasi Komisijos išvadomis, savivaldybės vykdomoji institucija parengia savivaldybės atstovaujamosios institucijos sprendimo dėl karių palaikų perkėlimo ir karių palaikų laidojimo vietos paženklavimo projektą. Karių palaikai perkeliama: į kapines, kuriose yra palaidoti kitų Antrojo pasaulinio karo karių palaikai; į steigiamas naujas kapines arba plečiamų įsteigtų kapinių teritorijas. Perkeliama karių palaikus į kapines, kuriose yra palaidoti kitų Antrojo pasaulinio karo karių palaikai, naudojamas jose esantis karių palaikų laidojimo vietos paženklavimas patikslinant palaidotų karių skaičių. Perkeliama karių palaikus į steigiamas naujas kapines ar į plečiamas įsteigtų kapinių teritorijas karių palaikų laidojimo vieta paženklinama Projekte nustatyta tvarka. Visais atvejais kartu su karių palaikais perkeliama buvusios karių palaikų laidojimo vietos ženklai, atitinkantys Draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatymo nuostatas, be to, karių palaikų laidojimo vietos

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

ženkle pateikiama objektyvi ir kritinė informacija apie šio viešojo objekto ryšį su totalitariniais, autoritariniais režimais ir jų ideologijomis, istoriniais ir dabarties įvykiais; ir kt.)

2. nustatyti šių darbų finansavimo šaltinius ir dydžius

Nutarimui įgyvendinti valstybės biudžeto lėšų poreikis bus nustatomas kiekvienu karių palaikų perkėlimo atveju atskirai. Numatoma, kad vieniems kario palaikams perkelti ir laidojimo vietai paženklinai gali būti skiriama ne didesnė kaip 15 bazinių socialinių išmokų dydžio suma.

Savivaldybės einamaisiais metais patirtos karių palaikų perkėlimo ir karių palaikų laidojimo vietos paženklinimo išlaidos, neviršijančios 15 bazinių socialinių išmokų dydžio vieniems kario palaikams, savivaldybės vykdomosios institucijos prašymu, teikiamu Kultūros ministerijai, kompensuojamos kitais biudžetiniais metais iš valstybės biudžete Kultūros ministerijai šiam tikslui numatytų asignavimų.

Kai savivaldybė einamaisiais metais neturi finansinių galimybių organizuoti karių palaikų perkėlimo ir karių palaikų laidojimo vietos paženklinimo, savivaldybės vykdomosios institucijos prašymu, teikiamu Kultūros ministerijai, būsimos išlaidos, neviršijančios 15 bazinių socialinių išmokų dydžio vieniems karių palaikams, kaip papildomi asignavimai suplanuojami atitinkamų metų valstybės biudžete Kultūros ministerijai ir skiriami savivaldybei kaip dotacija

Nutarimo projekte siūlomomis priemonėmis bus užtikrintas 1949-08-12 Ženevos konvencijos *Papildomo protokolo dėl tarptautinių ginkluotų konfliktų aukų apsaugos* 34 str. 4 d. nuostatų laikymasis, kadangi Draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatyme yra įtvirtinta, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas viešuosiuose objektuose, taigi, karių palaikų perlaidojimas bus įmanomas tik tada, kai šio įstatymo nustatyta tvarka bus nustatyta, jog jų laidojimo vieta neatitinka minėto įstatymo reikalavimų.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Nutarimo projektas suderintas su Finansų ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija, į Valstybinės kultūros paveldo komisijos, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro ir Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos pastabas atsižvelgta.

- Teikiamas Nutarimo projektas patikslintas pagal TG pastabas, pateiktas 2025-07-28 Išvadoje Nr. NV-1734.
- Teikiamas Nutarimo projektas patikslintas atsižvelgiant į TAP (2025-08-27) išsakytas pastabas.

TEISINIS VERTINIMAS – TEISĖS GRUPĖS PASTABOS

Pasirenkama

- ☐ Esminės
- ☐ Vertinamojo / tikslinamojo pobūdžio
- ☐ Redakcinio pobūdžio ir (ar) teisės technikos
- ☒ Pastabų nėra (Teisės grupės 2025-08-27 Išvada Nr. NV-1963)

PAŽYMĄ PARENGĖ

Nomeda Poderienė

Socialinės politikos grupė, patarėja